

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. gruodžio 16 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Algirdo Taminsko,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės **424-osios garažų statybos ir eksploataavimo bendrijos** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 16 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės A. J. ieškinį atsakovei 424-ajai garažų statybos ir eksploataavimo bendrijai dėl bendrijos visuotinio narių susirinkimo priimtų sprendimų pripažinimo neteisėtais ir negaliojančiais.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių išankstinę ginčų sprendimo ne teisme tvarką, ieškinio palikimą nenagrinėto dėl išankstinės ginčų sprendimo ne teisme tvarkos nesilaikymo, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė pripažinti atsakovės (bendrijos) 2019 m. vasario 26 d. pakartotinio visuotinio narių susirinkimo priimtus sprendimus neteisėtais ir negaliojančiais nuo jų priėmimo momento: III.2 sprendimą „Bendrijos nariai norintys gauti viešus dokumentus kopijuotus ar siųstus paštu, apmoka iš anksto už prašomą dokumentų kiekį. Vieno A4 lapo kaina 2 Eur (du Eur)“; III.6 sprendimą „kaupiamosios sąskaitos neatidaryti. Esant reikalui, bendrijos nariai tikslinius mokėjimus atliks pagal iškilusius poreikius“; IV.2 sprendimą „bendrijos narys V. R. išrinktas į bendrijos įgaliotinius“ ir V.3 sprendimą „vienbalsiai išrinkti į bendrijos įgaliotinius D. M.“; IV.3 sprendimą „kad J. V. tinkamai vadovavo bendrijai nuo 2016-02-25 iki 2016-02-26 (ar iki 2019-02-26?) ir teisėtai gavo apmokėjimą už darbą“ ir V.3 sprendimą „Pasirašyti 8 darbo sutarties nutraukimą nuo 2019-02-28 pagal [DK 56 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktą su buvusiu bendrijos pirmininku J. V., remiantis jo pateiktu prašymu visuotiniam susirinkimui“; V sprendimą „2019 m. samata patvirtinta. Bendrijos nariai ir savininkai moka po 166 Eur metinę įmoką. Mokėjimai atliekami 83 Eur iki š. m. kovo 31 d. ir 83 Eur iki š. m. liepos 31 d. arba viską iš karto. Nesumokėjus mokesčių visuotinio susirinkimo terminais skaičiuojamas 0,7 proc. delspinigių už kiekvieną pavėluotą dieną“; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. vasario 25 d. nutartimi paliko ieškovės ieškinį nenagrinėtą.
4. Teismas, įvertinęs Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo (toliau – ir DGNKPPSBĮ) 23 straipsnio 1 ir 2 dalių, atsakovės įstatų 61–64.6 punktų nuostatas, padarė išvadą, kad bendrijoje yra nustatyta išankstinė ginčų sprendimo ne teisme tvarka, todėl pagal bendrijos įstatus visiems bendrijos nariams privalu laikytis šios tvarkos, o esant ginčui dėl šios tvarkos laikymosi, pagrįsti negalėjimo pasinaudoti šia tvarka faktą.
5. Įvertinęs ieškovės pateiktus elektroninius laiškus ir jų turinį, teismas padarė išvadą, kad ieškovė nepagrindė, jog laikėsi ikiteisminės ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos, t. y. pirmiausia ji kreipėsi į bendrijos pirmininką dėl ginčo sprendimo, o vėliau, nesulaukusi jo atsakymo ar gavusi nepalankų atsakymą, kreipėsi į ginčų nagrinėjimo komisiją. Be to, teismo vertinimu, ieškovė nepateikė įrodymų, kad būtent dėl analogiškų reikalavimų, kurie pareikšti teisme, ji prašė spręsti ginčą ginčų nagrinėjimo komisijoje. Dėl šios priežasties teismas paliko ieškinį nenagrinėtą (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 22 straipsnio 1 dalis, 296 straipsnio 1 dalies 1 punktas).
6. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal atsakovės atskirąjį skundą, 2020 m. balandžio 16 d. nutartimi panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 25 d. nutartį ir perdavė bylą pirmosios instancijos teismui toliau nagrinėti iš esmės.
7. Teismas, įvertinęs DGNKPPSBĮ 23 straipsnio 1 dalies nuostatų turinį ir formuluotes, padarė išvadą, kad įstatymas nustato galimybę, bet ne pareigą sudaryti ginčų nagrinėjimo komisiją arba skirti tokius ginčus nagrinėjantį asmenį. Tokia įstatymo nuostata, teismo vertinimu, suponuoja išvadą, kad įstatyme nenustatyta ir privalomoji ikiteisminė ginčo išsprendimo stadija. Kiekviena bendrija turi teisę nuspręsti, ar sudaryti tokią ginčų sprendimo organą ar ne, tai reiškia, jog, sprendžiant ginčus tarp bendrijos ir jos nario, įstatymas nenustato privalomosios ikiteisminės ginčų sprendimo tvarkos. Tik įstatyme įsakmiai nustatytos kaip privalomosios išankstinės ginčų sprendimo ne teisme tvarkos nesilaikymas yra pagrindas ieškinį palikti nenagrinėtą ([CPK](#) 296 straipsnio 1 dalies 1 punktas).
8. Atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta, teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas, neteisingai aiškindamas DGNKPPSBĮ 23 straipsnio nuostatas, padarė nepagrįstas išvadas, jog nagrinėjamu atveju yra privaloma neteisminė ginčo nagrinėjimo procedūra, kuria nepasinaudojus

būtų pagrindas taikyti [CPK 296 straipsnio](#) 1 dalies 1 punktą. Todėl nepagrįstai nutarė ieškinį palikti nenagrinėtą.

9. Papildomai teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju ieškinys buvo priimtas, šalys teikė procesinius dokumentus, vyko pasirengimas bylos nagrinėjimui, teismo posėdis, jo metu išnagrinėjus bylą iš esmės buvo atidėtas teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas. Esant šioms bylose nustatytoms aplinkybėms, teismo nuomone, net ir tuo atveju, jeigu ieškovė būtų turėjusi pasinaudoti išankstine ginčų sprendimo tvarka, nebūtų teisinga ginčijamoje nutartyje nurodytu itin formaliu pagrindu ieškinį palikti nenagrinėtą. Vien formaliai teismo vykdomas teisingumas nėra tas teisingumas, kurį įtvirtina, saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija. Priešingas aiškinimas taip pat sudarytų prielaidas paneigti civilinio proceso tikslus – ginti asmenų, kurių materialinės subjektinės teisės ar įstatymo saugomi interesai pažeisti ar ginčijami, interesus, taip pat kuo greičiau atkurti teisinę taiką tarp šalių ([CPK 2 straipsnis](#)).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

10. Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo nutartį; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 10.1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė materialiosios teisės normas, t. y. netinkamai aiškino ir taikė DGNKPPSBĮ 23 straipsnio normą, reglamentuojančią bendrijos narių inicijuojamų ginčų bendrijoje nagrinėjimo tvarką, visiškai ignoruodamas bendrijos įstatų reikšmę juridinio asmens veikloje. Šiuo atveju ginčų nagrinėjimo tvarka yra įtvirtinta bendrijos įstatų 61–62 straipsniuose. Taigi bendrija įgyvendino įstatymo suteiktą teisę ir savo įstatuose įtvirtino privalomą išankstinę ginčų nagrinėjimo bendrijoje tvarką. Bendrijos įstatai yra bendrijai ir jos nariams privalomas dokumentas, jais privaloma vadovautis bendrijos veikloje (DGNKPPSBĮ 3 straipsnio 2 dalis, 6 straipsnio 8 dalis, 7 straipsnio 1 dalis). Teismo pateiktas DGNKPPSBĮ 23 straipsnio išaiškinimas galėtų būti taikomas tik esant tokiai faktinei situacijai, jei bendrija savo įstatuose nebūtų įtvirtinusi privalomos ginčų sprendimo tvarkos. Nagrinėjamu atveju atsakovė yra kitos paskirties (negyvenamosios) pastatų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės valdymui įsteigtas juridinis asmuo, jos veikla apibrėžta DGNKPPSBĮ 1 straipsnyje, 4 straipsnio 1 dalyje ir bendrijos įstatų 7 straipsnyje, jos narė yra ieškovė. Bendro naudojimo patalpų savininkai, išreiškę norą tapti bendrijos nariais, tarp jų ir ieškovė, prisijungdami prie bendrijos veiklos, įsipareigoja laikytis bendrijoje nustatytos ir galiojančios tvarkos, taip pat ir įstatuose įtvirtintos ginčų sprendimo tvarkos.
- 10.2. Teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bylose, kuriose buvo sprendžiamas analogiškas šiai bylai klausimas, t. y. ar įstatyme esant įtvirtintai galimybei juridiniam asmeniui pasirinkti, ar įstatuose nustatyti išankstinę ginčų sprendimo ne teisme tvarką, tokia tvarka tampa privaloma atitinkamo juridinio asmens ar organizacijos nariui ir ar tokios tvarkos nesilaikius yra pagrindas ieškinį palikti nenagrinėtą pagal [CPK 296 straipsnio](#) 1 dalies teisės normą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-91/2007](#); 2017 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-206-684/2017](#)).
- 10.3. Teismas pažeidė savo paties anksčiau suformuotą precedentą, aiškinant savo turiniu identiškus tokios pačios formos juridinio asmens ir tokios pačios redakcijos įstatus, t. y. nesilaikė Vilniaus apygardos teismo (kaip apeliacinės instancijos teismo) 2015 m. gegužės 7 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 2S-1028-640/2015](#) suformuoto teismo precedento (Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 4 dalis). Teismas nepagrįstai rėmėsi šioje byloje netaikytiniais precedentais, suformuotais bylose (Vilniaus apygardos teismo 2018 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e2A-1421-803/2018](#); 2019 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e2A-628-232/2019](#)), kuriose buvo sprendžiamas ginčas tarp bendrijos ir ne bendrijos narių. Nagrinėjamu atveju ieškovė yra bendrijos narė.
11. Ieškovė atsiliepimu į atsakovės kasacinį skundą prašo apeliacinės instancijos teismo nutartį palikti nepakeistą, o skundą atmesti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 11.1. Apeliacinės instancijos teismas padarė teisiskai pagrįstą išvadą, kad tik įstatyme įsakmiai nustatytos kaip privalomosios išankstinės ginčų sprendimo ne teisme tvarkos nesilaikymas yra pagrindas ieškinį palikti nenagrinėtą ([CPK 296 straipsnio](#) 1 dalies 1 punktas). Nors ieškovė, vykdydama Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. gegužės 28 d. nutartį, ir kreipėsi į bendrijos ginčų nagrinėjimo komisiją, šiuo atveju įstatymas nenustato privalomos išteisininės ginčų nagrinėjimo tvarkos šios kategorijos bylose.
- 11.2. Bylose, kuriose buvo ginčijami bendrijos narių visuotinių susirinkimų sprendimai (Vilniaus apygardos teismo 2018 m. balandžio 19 d. sprendimas civilinėje byloje [Nr. e2A-286-614/2018](#); Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. spalio 29 d. sprendimas civilinėje byloje [Nr. e2-19154-1066/2018](#); Vilniaus apygardos teismo 2019 m. lapkričio 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e2A-1231-912/2019](#)), ginčas nebuvo nagrinėtas išteisine ginčų nagrinėjimo tvarka. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismai nė vienoje iš šių civilinių bylų nelaikė, kad įstatymas nustato privalomą išteisminę ginčų nagrinėjimo tvarką bylose dėl bendrijos visuotinio narių susirinkimo sprendimų nuginklėjimo.
- 11.3. Remiantis DGNKPPSBĮ 23 straipsnio 1 dalimi, bendrija turi teisę nustatyti išteisminę ginčų tarp jos narių ir jos valdymo ar kitų organų (narių) nagrinėjimo tvarką. Aukščiausiasis bendrijos organas yra bendrijos narių visuotinis susirinkimas (DGNKPPSBĮ 9 straipsnio 1 dalis), todėl jis nėra nei bendrijos valdymo, nei kitas organas, kurių ginčus su bendrijos nariais nagrinėja ar galėtų nagrinėti bendrijos ginčų nagrinėjimo komisija. Kadangi bendrijos narių visuotinis susirinkimas yra aukščiausiasis bendrijos organas, bendrijos ginčų nagrinėjimo komisija niekaip negalėtų pakeisti ar panaikinti bendrijos narių visuotinio susirinkimo sprendimų, todėl toks išteisminis ginčo nagrinėjimas būtų beprasnis. Bendrijos narių visuotinio susirinkimo sprendimai yra juridinio asmens organo sprendimai, kurie gali būti pripažinti negaliojančiais tik teismo tvarka, jeigu jie prieštarauja imperatyviosioms įstatymų normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams arba protingumo ar sąžiningumo principams (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 2.82 straipsnio 4 dalis). Dėl šios priežasties nei DGNKPPSBĮ, nei kiti įstatymai neįtvirtina privalomos išteisminės ginčo nagrinėjimo tvarkos civilinėse bylose dėl bendrijos narių visuotinio susirinkimo sprendimų pripažinimo negaliojančiais. Juridinio asmens įstatai negali įtvirtinti įstatymo lygmens nuostatų. Privaloma išteisminio ginčo nagrinėjimo tvarka gali būti nustatyta tik įstatymu. Įstatai gali tik detalizuoti pačias tokių ginčų nagrinėjimo procedūras, jas nagrinėjančių institucijų sudarymą ir pan. Kadangi šiuo atveju įstatymas nenustato privalomos išteisminio ginčo nagrinėjimo tvarkos, todėl ir bendrijos įstatai negalėjo tokios tvarkos nustatyti.
- 11.4. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad bendrijoje egzistuoja net dvipakopė išteisminio ginčo sprendimo tvarka – pirmiau kreipiamasi į bendrijos pirmininką, o po to jo sprendimai jau skundžiami bendrijos ginčų nagrinėjimo komisijai. Tokia teismo išvada prieštarauja tiek DGNKPPSBĮ, tiek bendrijos įstatų nuostatomis ir protingumo principams. Remiantis DGNKPPSBĮ 23 straipsnio 1 dalimi, bendrijos narių ir bendrijos valdymo ar kitų organų (jų narių) ginčus sprendžia arba ginčų nagrinėjimo komisija, arba ginčus nagrinėjantis asmuo. Įstatuose gali būti nustatytas tik vienas iš šių nurodytų ginčų nagrinėjimo organų. Tik vieną iš jų gali pasirinkti bendrija. Atsakovė nepagrįstai teigia, kad bendrijos įstatų 61 punktas suteikia teisę minėtus ginčus nagrinėti pirmiausia bendrijos pirmininkui. Bendrijos įstatų 61 punkte nurodyta, kad visus bendrijos narių pareiškimus, prašymus, skundus bendrijos valdymo organas išnagrinėja per 10 darbo dienų; jeigu bendrijos narys nesutinka su bendrijos pirmininko atsakymu į jo pareiškimą, prašymą, skundą, ginčas nagrinėjamas ginčų nagrinėjimo komisijoje. Taigi šiuo atveju ginčas dar nėra kilęs, bendrijos pirmininkas nagrinėja bendrijos narių pareiškimus, prašymus, skundus, tačiau tai nėra ginčai tarp bendrijos narių ir bendrijos valdymo organų. Ginčas kyla tik tada, kai bendrijos narys nesutinka su bendrijos pirmininko atsakymu į jo pareiškimą, prašymą, skundą. Tada kilusį ginčą pavedama spręsti bendrijos ginčų nagrinėjimo komisijai pagal bendrijos įstatų 62 punktą. Ginčų nagrinėjimo komisija yra vienintelis bendrijoje esantis ginčų nagrinėjimo

organas. Jokios kompetencijos šiais ginčų nagrinėjimo klausimais bendrijos įstatai bendrijos pirmininkui nesuteikia. Bendrijos pirmininkas nagrinėja klausimus dar nekilus ginčui – nesant ginčo tarp bendrijos narių ir bendrijos valdymo ar kitų organų (jų narių). Tai patvirtina ir bendrijos įstatų 64.1 punktas, nustatantis, kad iniciatyvos teisė priklauso bendrijos nariui, kuris gali kreiptis dėl ginčo išsprendimo į ginčų nagrinėjimo komisiją. Be to, dvipakopės ikiteisminės ginčų nagrinėjimo tvarkos buvimas prieštarauja teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams, neproporcingai apsunkina ir nepagrįstai riboja asmens teisę į teisminę gynybą, ypač atsižvelgiant į trumpą ieškinio senaties terminą tokio pobūdžio bylose.

- 11.5. Nagrinėjamu atveju ieškovė siuntė atitinkamus prašymus bendrijos pirmininkui jo elektroninio pašto adresu, o vėliau – ir skundą, prašė šį perduoti ginčų nagrinėjimo komisijai. Taigi bendrijos pirmininkas gavo ieškovės skundą. Jeigu jis manė, kad jis ir turi nagrinėti šį skundą, jis galėjo skundą išnagrinėti ir pateikti atsakymą ieškovei. Ginčų nagrinėjimo komisija, jeigu skundo nagrinėjimas nepriklausė jos kompetencijai, taip pat privalėjo skundą persiusti kompetentingam bendrijos organui ir apie tai informuoti ieškovę. Tačiau to padaryta nebuvo. Be to, bendrijos pirmininkas V. S. tuo metu buvo ir bendrijos ginčų nagrinėjimo komisijos nariu. Pagal atsakovės aiškinimą tą patį ieškovės skundą turėjo nagrinėti ir bendrijos pirmininkas, ir bendrijos ginčų nagrinėjimo komisija. Taigi V. S. šį skundą būtų nagrinėjęs net du kartus – vieną kartą kaip bendrijos pirmininkas, antrą kartą – kaip bendrijos ginčų nagrinėjimo komisijos narys. Tokia teisinė situacija prieštarauja teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teisės normų, reglamentuojančių išankstinę ginčų sprendimo ne teisme tvarką, taip pat ieškinio palikimą nenagrinėto, jeigu ieškovas, kuris kreipėsi į teismą, nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos ginčo išankstinio sprendimo ne teisme tvarkos

12. Konstitucijos 30 straipsnis ir [CPK 5 straipsnis](#) kiekvienam suinteresuotam asmeniui suteikia teisę kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomos interesus. Ši teisė negali būti paneigiama (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 2 d., 2003 m. kovo 4 d., 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimai), tačiau gali būti nustatoma speciali jos įgyvendinimo tvarka, pavyzdžiui, teisės aktais gali būti reglamentuota ikiteisminė ginčų sprendimo tvarka.
13. Pagal [CPK 22 straipsnio](#) 1 dalį privaloma išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarka gali būti nustatyta įstatymų nustatytais atvejais. Įstatyme nustatytos privalomos ikiteisminės ginčų sprendimo tvarkos nesilaikymas lemia tam tikrus teisinius padarinius – ieškinį atsisakoma priimti ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 3 punktas), pareiškimas paliekamas nenagrinėtas, jei šia tvarka dar galima pasinaudoti ([CPK 296 straipsnio](#) 1 dalies 1 punktas), arba byla nutraukiama, jei šia tvarka pasinaudoti negalima ([CPK 293 straipsnio](#) 2 punktas).
14. Atsakovė 424-oji garažų statybos ir eksploatavimo bendrija savo veikloje vadovaujasi Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymu, [CK](#) ir kitais teisės aktais (bendrijos įstatų 2 punktas).
15. DGNKPPSBĮ 9 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad bendrijoje, kurioje yra daugiau kaip šimtas bendrijos narių – butų ir kitų patalpų (pastatų) savininkų, turi būti sudaroma ginčų nagrinėjimo komisija arba išrenkamas ginčus nagrinėjantis asmuo; kitos bendrijos ginčų nagrinėjimo komisiją sudaro ar ginčus nagrinėjantį asmenį skiria savo pasirinkimu.
16. Pagal DGNKPPSBĮ 23 straipsnį, bendrijos narių ir bendrijos valdymo ar kitų organų (jų narių) ginčai perduodami nagrinėti bendrijos ginčų nagrinėjimo komisijai arba ginčus nagrinėjančiam asmeniui, kai tokia komisija sudaroma arba toks asmuo renkamas šiame įstatyme nustatyta tvarka; šių ginčų nagrinėjimo ir ginčų nagrinėjimo komisijos sudarymo arba ginčus nagrinėjančio asmens skyrimo tvarka nustatoma bendrijos įstatuose (1 dalis); jeigu nepavyksta išspręsti ginčo šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka arba jeigu ginčo šalys nevykdo ginčų nagrinėjimo komisijos arba ginčus nagrinėjančio asmens pasiūlymo dėl ginčo sprendimo, ginčai nagrinėjami įstatymų nustatyta tvarka (2 dalis).
17. Teisėjų kolegija pažymi, kad juridiniai asmenys gali priimti vidaus tvarką ir taisykles nustatančius organizacinius dokumentus. Vienas iš svarbiausių organizacinių teisinių dokumentų yra įstatai, t. y. vidaus teisės aktas, kuriame nustatoma organizacijos valdymo sistema, organai, paskirstomos galios tarp organų. Juridinio asmens įstatuose turi būti nurodyta: juridinio asmens pavadinimas; forma; veiklos tikslai; dalyvių susirinkimo kompetencija ir šaukimo tvarka; organai ir jų kompetencija bei skyrimo ir atšaukimo tvarka arba, jei organai nesudaromi, o juridinis asmuo savo teises įgyvendina per juridinio asmens dalyvį, – juridinio asmens dalyvis; steigimo dokumentų keitimo tvarka; veiklos laikotarpis, jei jis yra ribotas; kitos įstatymų, juridinio asmens steigėjo ar dalyvio nustatytos nuostatos ([CK 2.47 straipsnio](#) 1 dalis). Taigi įstatuose taip pat gali būti ir kitos nuostatos, pvz., nustatyta ginčų sprendimų tvarka.
18. Sistemine DGNKPPSBĮ 9 straipsnio 5 d. ir 23 straipsnio normų analizė leidžia daryti išvadą, kad tuo atveju, jeigu bendrijoje yra daugiau kaip šimtas bendrijos narių, joje privalo būti išrenkamas (sudaromas) ginčus nagrinėjantis organas (ginčus nagrinėjantis asmuo arba komisija). Tai reiškia, kad šis ginčus nagrinėjantis organas (asmuo arba komisija) tampa privaloma ikiteisminė institucija bendrijos narių ir jos valdymo ar kitų organų (jų narių) ginčams spręsti. Šios ikiteisminės ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos nesilaikymas lemia atitinkamus teisinius padarinius, nurodytus šios nutarties 13 punkte.
19. Jeigu bendrijoje yra šimtas ar mažiau narių, diskreccija nuspręsti išrinkti (sudaryti) tokį organą palikta bendrijai. Tuo atveju, jeigu bendrija, kurioje yra šimtas ar mažiau narių, pasirenka nesudaryti (neišrinkti) DGNKPPSBĮ 9 straipsnio 5 dalies nurodyto ginčus nagrinėjančio organo, DGNKPPSBĮ 23 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta ikiteisminė bendrijos narių ir jos valdymo ar kitų organų (jų narių) ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka tokioje bendrijoje nėra privaloma ir jos nesilaikymas nesukelia asmeniui, besikreipiančiam į teismą teisminės gynybos, minėtų neigiamų teisinių padarinių. Tačiau tuo atveju, jeigu bendrija, kurioje yra šimtas ar mažiau narių, pasirenka išrinkti (sudaryti) ginčus nagrinėjančią organą (ginčus nagrinėjančią asmenį arba komisiją) ir savo įstatuose atitinkamai tai įtvirtina, DGNKPPSBĮ 23 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta ikiteisminė bendrijos narių ir jos valdymo ar kitų organų (jų narių) ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka tokioje bendrijoje tampa privaloma ir jos nesilaikymas sukelia asmeniui atitinkamus neigiamus teisinius padarinius ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 3 punktas, 293 straipsnio 2 punktas, 296 straipsnio 1 dalies 1 punktas).
20. Taigi tiek tuo atveju, kai DGNKPPSBĮ nustato privalomą ginčus nagrinėjančio organo išrinkimą (sudarymą), tiek ir tuo atveju, kai nustato tik tokią galimybę, o bendrija savo įstatuose įtvirtina ginčus nagrinėjančio organo išrinkimą (sudarymą), ikiteisminė bendrijos narių ir jos valdymo ar kitų organų (jų narių) ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka tokioje bendrijoje tampa privaloma ir jos nesilaikymas sukelia asmeniui atitinkamus neigiamus teisinius padarinius ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 3 punktas, 293 straipsnio 2 punktas, 296 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Tokia privaloma ikiteisminė ginčų nagrinėjimo tvarka leidžia, atsižvelgiant į DGNKPPSBĮ reguliuojamų santykių specifiką, pasiekti bendrijų steigimo tikslus (DGNKPPSBĮ 1 straipsnis) – bendrosios dalinės nuosavybės valdymą, naudojimo, priežiūros, t. y. paprastai bendrijos steigiamos tam,

kad būtų paprasčiau spręsti bendrosios dalinės nuosavybės valdymo ūkinius klausimus, juos geriausiai išsprendžia patys bendrosios dalinės nuosavybės savininkai (bendrijų nariai) bendru sutarimu. Taip pat ji atitinka bendrą valstybės vykdomą politiką, nes vis daugiau dėmesio skiriama šalių sutaikymo galimybėms, socialinės taikos pasiekimui, mediacijai (taikiam ginčų sprendimo būdai siekiant šalis tenkinančio susitarimo). Be to, toks aiškinimas atitinka ir kasacinio teismo praktiką (žr., pvz., *mutatis mutandis* (su būtiniais (atitinkamais) pakeitimais) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 19 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-206-684/2017](#) 25 punktą; 2017 m. lapkričio 2 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-379-969/2017](#) 46 punktą).

21. Nagrinėjamu atveju bendrijos (atsakovės) įstatų 21.2 punkte nurodyta, kad bendrijoje išrenkama ginčų nagrinėjimo komisija, kuri sudaroma iš trijų narių. Pagal įstatų 61 punktą, visus bendrijos narių pareiškimus, prašymus, skundus bendrijos valdymo organas (t. y. bendrijos pirmininkas; įstatų 20 punktas) išnagrinėja per 10 darbo dienų; jeigu bendrijos narys nesutinka su bendrijos pirmininko atsakymu į jo pareiškimą, prašymą, skundą, ginčas nagrinėjamas toliau nurodyta tvarka. Įstatų 62 punkte įtvirtinta, kad ginčai tarp bendrijos narių ir valdymo ar kitų bendrijos organų (jų narių) perduodami ginčų nagrinėjimo komisijai.
22. Ginčų nagrinėjimo tvarką įtvirtina įstatų 64 punktas, pagal kurį: iniciatyvos teisė priklauso bendrijos nariui, kuris gali kreiptis dėl ginčo išsprendimo į ginčų nagrinėjimo komisiją (64.1 punktas); ginčų nagrinėjimo komisija ginčą išsprendžia per septynias dienas; sudėtingesniais atvejais terminas gali būti pratęstas iki dviejų savaičių ar vieno mėnesio (64.3 punktas); nepavykus išspręsti ginčo arba ginčo šalims nevykdant pasiūlymo dėl ginčo išsprendimo, ginčas nagrinėjamas įstatymo nustatyta tvarka (64.6 punktas).
23. Taigi atsakovė, pasinaudodama DGNKPPSBĮ 23 straipsnio 1 dalyje suteikta teise, vidaus dokumentuose (įstatuose) nustatė ikiteisminę ginčų sprendimo tvarką ir ši tampa privaloma kiekvienam bendrijos nariui, norinčiam apginti savo pažeistas teises. Šios tvarkos nesilaikymas sukelia asmeniui [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 3 punkte, 293 straipsnio 2 punkte, 296 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus neigiamus teisinius padarinius. Priešinga apeliacinės instancijos teismo išvada yra teisiskai nepagrįsta.
24. Pirmosios instancijos teismas, įvertinęs šios nutarties 21, 22 punktuose nurodytas bendrijos įstatų nuostatas, padarė išvadą, kad bendrijoje yra nustatyta tokia ikiteisminė ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka: bendrijos narys iš pradžių su pareiškimu, prašymu, skundu privalo kreiptis į bendrijos pirmininką; nesutikdamas su bendrijos pirmininko atsakymu (sprendimu), bendrijos narys privalo kreiptis į ginčų nagrinėjimo komisiją; o tik ginčą išnagrinėjus ginčų nagrinėjimo komisijoje ir jei bendrijos narys nesutinka su priimtu sprendimu ir (ar) ginčo sprendimo pasiūlymu, jis turi teisę kreiptis į teismą. Tokios pat pozicijos laikosi ir atsakovė savo kasaciniame skunde.
25. Teisėjų kolegija, įvertinusi DGNKPPSBĮ 9 straipsnio 5 dalies, 23 straipsnio 1 dalies, bendrijos įstatų 21.2, 61, 62, 64 punktų nuostatas, neturi teisinio pagrindo sutikti su tokia pirmosios instancijos teismo išvada.
26. Teisėjų kolegija pažymi, kad juridiniai asmenys, tarp jų ir bendrijos, priimdami vidaus tvarką ir taisykles nustatančius organizacinius dokumentus (įstatus), kuriuose, įgyvendindami įstatymo jiems suteikiamą teisę (ar pareigą), įtvirtina ikiteisminę ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarką, privalo šią tvarką reglamentuoti aiškiai ir nedviprasmiškai, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo (bendrijos narys) aiškiai suvoktų, kaip šia ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka tinkamai ir operatyviai pasinaudoti. Be to, įstatuose įtvirtinta ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka negali pernelyg apsunkinti ir (ar) neproporcingai riboti asmens teisę į teisminę pažeistų teisių gynybą tuo atveju, jeigu asmuo nesutiktų su ginčus nagrinėjamo organo priimtu sprendimu (pvz., sukuriant sudėtingą, daugiapakopę ginčų nagrinėjimo tvarką). Ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos aiškumas, neapsunkinta galimybė šia tvarka pasinaudoti, atsizvelgiant į trumpus ieškinio senaties terminus, yra itin svarbu asmens teisei į tinkamą teisminę gynybą. Pažymėtina, kad DGNKPPSBĮ nenustato galimybės sustabdyti ieškinio senaties termino skaičiavimą tuo atveju, jei asmuo pasinaudoja ikiteisimine ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka. Kita vertus, nepaisant to, kad pasinaudojimas tokia tvarka gali būti pripažįstamas svarbiu priežastimi atnaujinti ieškinio senaties terminą, vis dėlto ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos aiškumas ir skaidrumas yra svarbi tokios procedūros sąlyga.
27. Lingvistinė tiek DGNKPPSBĮ 9 straipsnio 5 dalies, tiek šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalies analizė leidžia daryti išvadą, kad įstatymas įtvirtina bendrijos pareigą arba atitinkamu atveju teisę išrinkti (sudaryti) ginčus nagrinėjantį organą, o ne organus, t. y. bendrijoje gali (turi) būti arba sudaroma ginčų nagrinėjimo komisija, arba išrenkamas ginčus nagrinėjantis asmuo. Toks aiškinimas atitinka teisingumo, protingumo ir sąžiningumo, taip pat proceso operatyvumo, ekonomiškumo ir koncentruotumo principus ([CK 1.5 straipsnis](#), [CPK 2 straipsnis](#), 3 straipsnio 6 dalis, 7 straipsnis). Aiškinant priešingai būtų pernelyg apsunkinama ir neproporcingai ribojama asmenų (bendrijos narių) teisė į teisminę gynybą ([CPK 5 straipsnis](#)), ypač atsizvelgiant į trumpus tam tikrų reikalavimų ieškinio senaties terminus ([CK 1.124, 1.125, 1.131 straipsniai](#)).
28. Teisėjų kolegija, atsizvelgdama į tai, kas nurodyta, konstatuoja, kad pagal DGNKPPSBĮ nuostatas bendrijose turi arba atitinkamu atveju gali būti išrenkamas (sudaromas) tik vienas ginčus nagrinėjantis organas: arba ginčų nagrinėjimo komisija, arba ginčus nagrinėjantis asmuo.
29. Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo atveju bendrijos įstatų 61 punktas yra suformuluotas abstrakčiai, nėkonkretizuojant, kokių konkrečiai bendrijos narių pareiškimus, prašymus ir skundus bei kokiais atvejais nagrinėja bendrijos pirmininkas. Šis įstatų punktas taip pat neįtvirtina bendrijos pirmininko teisės nagrinėti bendrijos narių ir jos organų (kitų narių) ginčus. Kompetencijos jam nagrinėti tokius ginčus nesuteikta ir įstatų 58 punkte, taip pat DGNKPPSBĮ 14 straipsnyje, reglamentuojančiuose bendrijos pirmininko kompetenciją. Taip pat pažymėtina, kad pagal DGNKPPSBĮ nuostatas ginčus nagrinėjantis organas turi būti išrenkamas (sudaromas) būtent tam tikslui – bendrijos narių ir jos organų (kitų narių) ginčams spręsti, o bendrijos pirmininkas yra išrenkamas būtent bendrijos pirmininko, kaip bendrijos valdymo organo, pareigoms eiti, o ne kaip ginčus nagrinėjantis organas. Be to, ginčus nagrinėjantis organas, sprendžiamas bendrijos narių ir bendrijos valdymo ar kitų organų ginčus, turėtų būti nešališkas. Tuo tarpu bendrijos pirmininkas yra bendrijos valdymo organas, todėl jam sprendžiant bendrijos nario ir bendrijos valdymo organo (bendrijos pirmininko) ginčą galėtų egzistuoti pagrindas abejoti jo nešališkumu.
30. Dėl nurodytų priežasčių teisėjų kolegija nusprendžia, kad nagrinėjamu atveju bendrijos įstatų 61 punktas įtvirtina bendrijos pirmininko pareigą nagrinėti bendrijos narių prašymus, pareiškimus ir skundus, susijusius su bendrijos, bendrosios nuosavybės valdymo, naudojimo, priežiūros ir kt. ūkio klausimais, kai dar nėra kilusio bendrijos nario ir jos organų (kitų narių) ginčo. Tai reiškia, kad šiuo atveju bendrijos narys, siekdamas tinkamai įgyvendinti teisę į teisminę jo pažeistų teisių gynybą, iškilus bendrijos nario ir bendrijos valdymo (ar kitų) organų (kitų narių) ginčui, prieš kreipdamasis į teismą, su skundu privalo kreiptis tik į ginčų nagrinėjimo komisiją.
31. Nagrinėjamu atveju byloje nustatyta, kad ieškovė, nesutikdama su atitinkamais bendrijos 2019 m. vasario 26 d. pakartotinio visuotinio narių susirinkimo sprendimais, į Vilniaus miesto apylinkės teismą su ieškiniu pirmą kartą kreipėsi 2019 m. gegužės 27 d. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. gegužės 28 d. nutartimi nustatė terminą ieškiniu trūkumams pašalinti, be kita ko, aplinkybėms dėl kilusio ginčo sprendimo ikiteisimine tvarka pagal DGNKPPSBĮ 23 straipsnio 1 dalį nurodyti ir jas pagrindžiantiems įrodymams pateikti. Ieškovei teismo nustatytu terminu nepašalinus ieškinio trūkumų, 2019 m. birželio 10 d. nutartimi ieškinys laikytas nepaduoju ir grąžintas ieškovei.
32. Ieškovė, siekdama tinkamai apginti savo pažeistas teises ir tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą, 2019 m. birželio 21 d. su skundu dėl bendrijos 2019 m. vasario 26 d. visuotinio narių susirinkime priimtų sprendimų kreipėsi į bendrijos ginčų nagrinėjimo komisiją. Ginčų nagrinėjimo komisija 2019 m. liepos 18 d. atsakyme (jis ieškovei išsiųstas paštu tik 2019 m. rugpjūčio 2 d., o įteiktas 2019 m. rugpjūčio 5 d.) nurodė, kad, komisijos manymu, su skundu ieškovė pirmiausia turi kreiptis į bendrijos pirmininką. Be to, ginčų nagrinėjimo komisijos manymu, ši komisija apskritai nėra kompetentinga nagrinėti ginčus dėl visuotinių narių susirinkimo (aukščiausio bendrijos organo) sprendimų.
33. Taigi ieškovė bandė pasinaudoti bendrijoje įtvirtinta ginčų nagrinėjimo tvarka, tačiau nesėkmingai. Ginčų nagrinėjimo komisijai nurodžius, kad ji nėra kompetentinga nagrinėti ginčo dėl bendrijos visuotinio narių susirinkime priimtų sprendimų teisėtumo, o šį atsakymą ieškovei išsiuntus pažeidžiant įstatų 64.3 punkte nustatytą terminą, ieškovei buvo užkirstos kitos galimybės tinkamai pasinaudoti ikiteisimine ginčų nagrinėjimo ne

teisme tvarka.

34. Ieškovė, gavusi minėtą ginčų nagrinėjimo komisijos atsakymą, operatyviai, t. y. jau kitą dieną, 2019 m. rugsėjo 6 d., antrą kartą kreipėsi į Vilniaus miesto apylinkės teismą su nagrinėjamu ieškiniu dėl bendrijos 2019 m. vasario 26 d. pakartotinio visuotinio narių susirinkimo priimtų sprendimų. Kartu su ieškiniu buvo pateiktas minėtas ginčų nagrinėjimo komisijos atsakymas. Pagal ieškovės ieškinį, nenustačius ieškinio trūkumų, buvo iškelta civilinė byla. Ši byla buvo nagrinėjama teismo posėdžiuose, ji buvo išnagrinėta iš esmės ir net du kartus atidėtas teismo procesinio sprendimo priėmimas ir paskelbimas.
35. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šios nutarties 20, 23, 28, 30 punktuose nurodytus išaiškinimus, 31–34 punktuose nurodytas aplinkybes, įvertinusi ginčų nagrinėjimo komisijos atsakovei pateiktą atsakymą, konstatuoja, kad šiuo atveju ieškovė, prieš kreipdamasi į teismą, tinkamai pasinaudojo bendrijoje įtvirtinta ikiteisimine ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka. Dėl šios priežasties apeliacinės instancijos teismas, nors iš dalies kitais motyvais, padarė teisiškai pagrįstą išvadą, kad šiuo atveju nebuvo teisinio pagrindo palikti ieškovės ieškinį nenagrinėtą. Priešinga išvada prieštarautų teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principams ir neproporcingai ribotų ieškovės teisę į teisminę pažeistų teisių gynybą.
36. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai nesudaro teisinio pagrindo naikinti ar pakeisti iš esmės teisėtą apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

37. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos ([CPK 93 straipsnio](#) 1, 3 dalys, 98 straipsnio 1 dalis). Netenkinus kasacinio skundo, atsakovės patirtos bylinėjimosi išlaidos jai neatlygintinos, todėl jos prašymas dėl 600 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo iš ieškovės netenkintinas.
38. Ieškovė atsiliepime į kasacinį skundą prašė priteisti jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iš atsakovės. Tačiau iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos ieškovė nepateikė įrodymų, patvirtinančių savo patirtas bylinėjimosi išlaidas ir jų dydį, todėl šios išlaidos jai neatlygintinos ([CPK 98 straipsnio](#) 1 dalis).
39. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 7 d. pažymą kasacinis teismas turėjo 2,44 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu ([CPK 88 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Netenkinus kasacinio skundo, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei turėtų būti priteisiamas iš atsakovės ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 96 straipsniai). Tačiau šiuo atveju atlyginimas valstybei nepriteistinas, nes nurodyta suma (2,44 Eur) yra mažesnė už Lietuvos Respublikos teisingumo ministro kartu su finansų ministru 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1R-261/1K-355 (redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.) nustatytą minimalią valstybei priteistiną bylinėjimosi išlaidų sumą – 5 Eur.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 16 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Virgilijus Grabinskas

Algirdas Taminskas